

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VII. De rerum malè alienatarum Revocatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

alienationum, quæ ex iusta causa & cum solennitatibus fiunt, parùm aut nihil operaretur: & contra finem per ejus introductionem intentum, non constringeret potestatem Prælatorum; cum rerum Ecclesiasticarum, qualcumque prius poterant, alienationes facere, non obstante juramento, sine consensu Apostolico possent.

- ¶ 117. Quare, Episcopos & Abbates velati juramenti ad consensum Apostolicum requirendum obligari, existimo in omnibus casibus, quibus ille requirendus est *vi cit.* Constitutionis Pauli II. Unde, sicut ista, sic etiam dictò juramento non obstante, non tantùm Feudalem & Emphyteuticum contractum, tribus casibus illius textu expressis, celebrare: sed etiam res Ecclesiæ damnosas, inutiles & modicas (aut saltem in Germania aliisque partibus ab Italia remotioribus, non magni momenti) & in casibus supra relatis alienare sine Apostolico consensu possunt, Panormit. *in c. Ut super cit. n. 15.* Sylvester *V. Alienatio q. 6.* Azor *p. 2. Institut. lib. 9. cap. 1.* & Lessius *Lib. 2. de I. & I. cap. 24. n. 64.* quia tales alienationes juramento non comprehenduntur. Contrà res immobiles (saltem magni momenti) sine consensu Apostolico alienare, etiam in casu Jure antiquò licito & cum consensu capituli, volentibus Episcopis aliisque Prælati, qui vigore Literarum Apostolicarum consecrantur, sicut *cit. Constitutio*, ubi usu recepta est, sic etiam juramentum obstat, ut præter *cit. DD.* docent Navarrus *de Alienat. rerum Eccles. n. 14.* Layman *Lib. 3. Tract. 4. cap. 8. n. 10.* & Pirthing *ad hanc Rubric. n. 57.* propter rationem supra allatam.

- ¶ 119. In praxi, etsi difficilem censeam, non tamen rejicio alteram Responzionem, quæ eidem argumento occurrit *cit.* Wagnereck asserens, in juramento, quò Episcopi,

si quando ad alienationem inconsultò Papa devenierint, se obnoxios fore presentur pœnis, in Paulina Constitutione sine *Extravag. Ambrosia cit.* contentis, sibi intelligi hanc etiam tacitam conditionem: *Si, vel Quatenus Extravag. hujusmodi usu est recepta:* cujus rationem eam reddat quòd juramentò illò Prælati se non obligent ad servandam legem, quæ in sua Provincia usu non recepta, aut non-ultò vel contraria consuetudine est abrogata. Sed etsi hæc in Episcopis procedant: Abbasbus tamen aliisque Regularibus, immobilia alienaturis, licentiam S. Congreg. Card. Trid. Interpp. hodie necessariam patet ex dictis *n. 80.*

ARTICULUS VII.

De Rerum malè alienatarum Revocatione.

SUMMARIUM.

120. Ecclesia agere potest contra Prælatum, rem suam malè alienatam.
 121. Vel contra possessorem ejusdem rem alienatam.
 122. Qua repeti potest à superiore alienantis.
 123. An etiam ab ipso, dubitandi rationes.
 124. Jura conclusioni non prevalentes.
 125. Casus, quibus alicui contra iura factum venire.
 126. Etiam propria turpitudine alligata, licet.
 127. Eisdem repetit Prælatus solam restitutus.
 128. Etsi non repetiturum se juravit.
 129. Uti & alienantis successor.
 130. Capitulum, etiam sede plene, &
 131. Et ceteri clerici: 132. Ita

132. Imò laici parochiani & patroni,
 133. Et in Bavaria nostra Serenissimi
 Principes.
 134. Repetentibus non obstat rerum
 translatio in alium locum Pium:
 135. Neque exceptio domini;
 136. Cùm reperti valeant Interdictò
 Recuperanda:
 137. Neque etiam prescriptio, objecta
 à malæ fidei possessore.
 138. An etiam à bona fidei possessore,
 ratio dubitandi,
 139. Prescriptionem impediens, dum
 vivit alienans &c.
 140. Non etiam, eò mortuò, obflans pos-
 sessori bonæ fidei:
 141. Etiam si ista fundata sit in igno-
 rantia Juris.
 142. Res malè alienata cum fructibus
 est restituenda.

120. **R**ei suæ immobilis vel mobilis
 pretiosæ alienatione illegiti-
 mæ, hoc est, sine justa causa
 vel Canonica solemnitate at-
 tentatâ, Ecclesiæ competunt duæ Actiones.
 Una adversus personam Prælati vel
 alterius administratoris malè alienantis,
 ad damni sibi illati de proprio suo, si ali-
 quod habet, patrimonio resarcitionem
 tendens, *can. Monemus*, 12. q. 2. & c.
Ex presentium 3. de Pignorib. Ecclesia enim
 æquiparatur pupillo & minori, c.
 1. & c. *Auditis* 3. de in Integ. restit. quo-
 rum res si tutor vel curator malè distra-
 xerint, Actionem contra eos minor &
 pupillus habent, ad omnis damni in bo-
 nis sibi illati resarcitionem, l. *Etiam* 3.
 & l. *fin. C. Si iur. vel curat. interven.*
 Atque hæc Actio in personæ malè alie-
 nantis hæredes transit, c. *Ex presentium*
cit. ubi Panormit. n. 3 & Laiman n. 2.
 121. Altera adversus rei malè alienatæ
 possessorem, *arg. l. citr. Glossa in c. Si*

quis 6. v. *Alienata*; cùm enim sine ju-
 sta causa vel Canonica solemnitate facta
 alienatio ipsò Jure irrita sit, c. 1. c. *Tua*
 8. de *lis, qua à prelat. &c.* eà rei aliena-
 tæ dominium translatum non est in acci-
 pientem: & si translatum esset, Eccle-
 siæ favore revocationi obnoxium foret,
can. Etsi illi, 12. q. 2. & c. *Episcopi*
 4. ubi *Beroius n. 4. & Redoanus de Reb. Eccl. non alien. q. 22. §. Sed deinde, n. 7.*

Quantumvis autem in Ecclesiæ ele-
 ctione sit, an contra possessorem; ut
 rem restituat: vel; ut se indemnem ser-
 vet, adversus alienantem agere velit,
Glossa in c. Ex presentium cit. v. Neces-
sitate: & conveniendò unum sibi non
 præjudicet, quò minus convenire valeat
 alterum; cùm silentium ei sola solutio
 imponat, l. *fin. cit.* postquam tamen
 contra unum v. g. possessorem obtinuit &
 recuperavit rem, alter sive alienans ad
 interesse conveniri amplius non potest,
 l. 1. §. 4. ff. *De eo, per quem fact.* quòd
 bona fides idem bis exigi non permittat,
 l. *Bona* 52. ff. de *R. I. Ad interesse*, in-
 quam; quia ad poenam & Satisfactionem
 pro injuria contra alienantem agere non
 prohibetur, *Glossa in c. Monemus cit. v.*
Reddere, Panormit. in c. *Si quis cit. n.*
10. Redoanus q. cit. §. Ad repetendum, n.
4. & Laiman in c. Si quis cit. n. 5.

Porro, rei malè alienatæ repetitio- 122.
 nem revocationemque Ecclesiæ nomine
 non solum à superiore, sed ab ipsomet
 prælato vel alio administratore Ecclesia-
 stico fieri posse, communis sensus est
 DD. cui tamen etiam obflare non una
 ratio videtur, & Primò quidem; 123.
 quòd, si alienationem revocare ipse vel-
 let, proprium suum factum, tanquam
 contra sacros Canones gestum, deberet
 retrahere: proprium autem suum fa-
 ctum impugnare, eique contravenire
 nemini liceat, *arg. c. Quod super §. jun-*

H h 3 àà Glos.

Et Gloſſa *V. Poſſe, de Conceſſ. præbend. & l. Poſt mortem 25. ff. de Adoption. &c.* in iudicio propriam turpitudinem allegans, non audiatur, *c. Inter dilectos 8. de Donat.* ibi, *Pro ſe vel potiùs contra ſe propriam turpitudinem allegabat.* Secundò; quòd prælati, ſaltem Episcopis inferiores, & cæteri rerum Eccleſiaſti- carum adminiſtratores, ejuſmodi immo- bilia aut mobilia preciola perperam alie- nare præſumentes, ipſò Jure & factò priventur ſuis dignitatibus, officiis, & adminiſtrationibus, *Extravag. Ambitio- ſa, S. Inferiores, inter com.* ac proinde e- juſmodi res repetere volentibus obſtet defectus poteſtatis ſive adminiſtrationis. Tertio; quòd à prælatiſ ejuſmodi res a- lienantibus adjici contractibus quandoque ſoleant juramenta de iis non revocandis & repetendis: quibus etiam in Eccleſia- rum ſuarum præjudicium præſtitis eos li- gari, non obſcurè detumitur ex *c. Per- venit 2. de Jurejurando*, ubi Episcopuſ, qui hujusmodi juramentum præſtitit, ut ſuo factò poſſet contravenire, ab il- lo authoritate Apoſtolicà eſt abſolutuſ: & meritò; ſi enim debitor, ne uſuras ſceneratori interveniente jurejurando promiſſas ſolvere; aut; ut cum jura- mento de iis non repetendis ſolutas re- petere poſſit, opus habet ejuſ relaxatio- ne, *c. 1. & c. Debitores 6. de Jureju- rando*, hæc etiam neceſſaria erit præla- to, Eccleſiæ ſuæ res malè alienatas repe- re contra proprium ſuum juramentum volenti.

124. Sed hæc levia & minora ſunt, quàm ut dubiam reddere, non dicam, evertete valeant receptiſſimam concluſionem DD. imò ipſiuſ Juriſ, ejuſmodi repeti- tionem ipſi etiam prælato, à quo ſunt alienatæ, permittentis, *c. Si quò 6. ibi, Niſi forte & alienator & qui acceperit, ceteri reſtitutione ſibi proſpexerint. Quod*

ſi minori anima ſua curâ remedium Re- petitionis & Reſtitutionis oblatum neglexerint &c. Cui

Primà ratione objectum quaſi Re- gulare dogma; quòd contra factum ſu- um venire nemini liceat, plures admi- tit exceptiones: quas inter ad rem pro- poſitam tres faciunt. Prima eſt, niſi actus malè geſtuſ & ut iſ, de quo no- bis ſermo eſt, ipſò Jure ſit nulluſ, *arg. can. Magnus, 22. q. 4. Redoanuſ de Reſ. Eccleſ. non alien. poſt Rubr. 33. q. 21. §. Et re ita ſe habente, n. 4.* Altera, niſi agatur de favore & jure publico, præſertim Eccleſiæ: cujuſ favore à præ- lato vel alio adminiſtratores, quod in il- liuſ præjudicium ab ipſomet geſtuſ eſt, rectè retractari, tradit Petr. Barboſa *in l. 1. ff. ſoluto Matrim. p. 5. n. 15.* Po- ſtrema, niſi actus non propriuſ, ſed, ut alienatio à prælato vel alio adminiſtrato- re Eccleſiaſtico, alienò nomine fit geſtuſ, Bartol. *in l. Si minori 3. C. de Jure Pro- ſci.* Pari modò de eo, qui turpitudi- nem vel dolum ſuum allegat, produci quaſi Regula non procedit, quando agi- tur de publico & præſertim Eccleſiæ fa- vore, vel periculo animæ: cujuſ, ut hic malè alienantiſ prælati, ſaluſ adducitur in diſcrimen, *arg. can. Quod quò 33. q. 9. Gloſſa in c. Inter cit. V. Turpitudinem,* & Tuſchus *Præſtic. V. Turpitudinem, c. 404. à n. 58.*

Neque obſtat ratio ſecunda; quia, ut non repetam, quòd *cit. Extravag.* quoad pœnas, aut ſaltem earum rigorem in paucis locis uſu recepta ſit: ut, in- quam, hoc prætermittam, & prælatos malè alienanteſ dignitatibus, adminiſtra- tionibus & officiis ſuis ipſò Jure & factò privatos eſſe, inſicias non eam, niſi illo- minus quamdiu non remoti, ſed in ad- miniſtrationum ſuarum officiis tolerati ſunt, ſicut alia per eos ſecundum factos Canoneſ

Canones gesta tenent, arg. l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prat. & §. Verumamen post can. Infamis, 3. q. 7. sic etiam contra eos nulliter factas alienationes revocare, resque malè alienatas repetere possunt, Glossa in c. Si quis cit. V. Prospexerint, & Redoanus §. cit. n. 5.

128. Neque tertia; quia juramentum illud non, ut quod debitor fœneratori præstat, de re licita: sed de illicita est, & de contraria obligationi prælato imposta à sacris Canonibus, can. Si qua, 12. q. 2. & c. Si quis cit. ac proinde obligatorium non est, can. Est etiam 2. Sc. 22. q. 4. & ipsomet c. Pervenit cit. cum juramentum institutum non fuerit, ut esset vinculum iniquitatis, can. Inter cætera, 22. §. Porro q. 4. cit. c. Quamò 13. de Jurejurando & Reg. Non est obligatorium 38. in 6. Glossa in c. Si quis cit. V. Alienator, Panormit. ibid. n. 7. Gutierrez de Juramento p. 5 cap. 1. n. 9. duo Barbozæ, Augustinus quidem in c. cit. n. 8. Petrus verò in l. 5. p. 5. cit. à n. 17. & alii: qui propterea c. Pervenit cit. aliòsque similes textus, pro Absolutionis necessitate allegari solitos, de Absolutione interpretativa & nullitatis declaratoria: non de dissolutiva vinculi exaudiunt cum Glossa fin. in c. Pervenit cit. Suarez de Juramento Lib. 2. cap. 15. n. 8. & Sanchez Lib. 3. Moral. cap. 9. n. 13.

129. Sicut à prælato, ejusque superiore, sic etiam alienatione retractatâ, repeti Ecclesiarum & Monasteriorum res malè alienatæ possunt ab ipsius successore, c. Episcopi 4. & c. Ad audientiam 9. hâc Rubr. etiam si propter collationis nullitatem undecunque provenientem, tantùm esset existimatus arg. l. Barbarius & §. Verumamen cit. Præter hunc & illos repeti ejusmodi res possunt à Capitulo, non solum Vacante, sed etiam Plena sede c. Si

quis cit. Imò, si in Ecclesiæ præjudicium gestis adjectum à prælato fuisset juramentum, ad evitandum in populo scandalum, consultius & honestius esset; ut alienatio ab illo vel superiore, qui nõ jurârunt, potius, quàm à prælato revocaretur; quia prælatus, qui juravit, secundùm externam speciem, videri Fidelibus, præsertim rudioribus, potest, agere contra juramentum, ut cum Glossa in c. 1. de in Integ. restit. V. Contractum, advertunt Laiman Tract. de Rev. Eccles. alien. cap. 3. n. 39. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 67. in fine.

His autem deficientibus, illegitimè alienata repeti possunt ab aliis Clericis, c. Si quis cit. §. Sed etiam, ubi Symmachus Papa, Licet, inquit, quibuscumque Ecclesiasticis vocem contradictionis offerre, ut cum fructibus possint alienata reposcere, & Ecclesiastica auctoritate succi-
I 31.

132. Idem Glossa in §. cit. V. Personis, & Panormit. ibid. n. 8. permittunt laicis parochianis; quòd ipsorum interfit, ne Ecclesia sua ad inopiam vergat: præsertim patronis, etiam si illa sit juris patronatus Laicalis, ut cum Bartolo in l. Jubeamus 14. C. de SS. Eccles. advertit Redoanus q. cit. §. Sed deinde, n. 10. partim; quòd patroni, ratione Oneris sibi incumbentis, secundùm Glossam in c. Nobis 25. V. Modestè, de Jure patronat. à se suisque antecessoribus fundatas dotasque Ecclesias teneantur defendere; ne à potentioribus opprimantur, vel ipsarum dotes & bona temporalia malè alienata dilapidentur, can. Constitutum, 16. q. 1. can. Filiis & can. Decernimus, ibid. q. 7. ideòque patroni Ecclesiarum Advocati vocantur c. Præterea 23. c. Cum auctoritate 24. de Jure patronat. c. Generali 13. de Elect. in 6. Sc. partim verò; quòd grave præjudicium patiantur, si ab ipsis eorumve Majoribus fundatarum Ecclesiarum
I 32.

fiarum vel beneficiorum reditus, bonis, ex quibus proveniunt, contra sacros Canones distractis, diminuantur; cum ita Ecclesia vel beneficium difficilius reperiat idoneos Rectores & clericos, à quibus, cum illorum reditus essent ampliores, appetebantur, ut in simili argumentantur Barbosa *de Offic. Episc. alleg. 69. n. 21.* & Palao *Tract. 13. disp. 1. p. 1. §. 2. n. 9.*

133. Multò majus, quàm cæteris patronis laicis, res Ecclesiarum malè alienatas repetendi jus competit Serenissimis & Potentissimis Electoribus nostris: qui ex speciali, & à Legato Sedis Apostolicæ agnito ac stabilito jure, à prælatis aliisque inferiorum Ecclesiarum administratoribus, in illarum rebus temporalibus malè versantibus, aut de hoc suspectis, administrationis rationem exigere possunt, ut patet ex Receptis Concordatorum, inter Serenissimos illos ex una, & R. mos ac Celsissimos dicecesium Ordinarios ex altera parte, initorum 1583. art. 1. §. Wann die Prælaten: cujusmodi potestatem patronis laicis jure communi non competere, res omnino indubitata est, propter claros textus *can. Nullus laicorum 18. can. Si quis Principum 16. q. 7. c. In quibusdam 12. de Pænis & S. Synodi Trident. Sess. 24. cap. 3. §. Patroni verò, de Reformat.*

134. Neque Ecclesiarum, Monasteriorum &c. res malè alienatas repetentibus obstat primò; quòd illæ in Ecclesiam vel alium locum aut causam Piam, aut Spiritualem sint translatae; quia etiam in hujusmodi loca & causas, sine justa & à sacris Canonibus approbata causa & debitis solennitatibus facta illarum alienatio irrita; proindeque ipsa retractationi & res repetitioni obnoxia erunt.

135. Neque secundo, easdem repetentibus obstat exceptio Domini, sive quòd

Ecclesia non sit rerum domina; cum ad hoc sit probare, eas fuisse in bonis Ecclesiarum, sive ab ista possessas & contra legum Canonum præscriptum alienatas, ut ex *can. Et si illi, 12. q. 2. §. c. Episcopi 2. hanc Rubr. verbis, Absque aliqua oppositione ad jus Ecclesie revocabitur*, desumit Beronius in *c. cit. n. 4.* idque in praxi quotidianum & valde utile, non immeritò censet propter probationem domini seu proprietatis: quam sæpe difficultimam esse, docet Magister usus & textus *c. Sape 18. de Restit. spoliat.* Ut autem pro ejusmodi rerum malè alienatarum recuperatione agentis intentio ob id domini exceptione non elidatur, remediò Possessorio, non Rei Vindicationis agere debet; cum enim rem vindicandi probatio domini incumbat, *l. In rem 33. pr.* neque sufficiat probare, eam fuisse in Ecclesiarum bonis, ab eaque possessam, *l. Is qui 24. ff. de R. V. eique exceptio domini opponi possit, c. Sape cit. §. 1. hanc Rubr. cit.* ut pro Ecclesiarum rerum malè alienatarum recuperatione agentis intentio hujusmodi exceptione non elidatur, Possessorium Recuperandæ sive Interdictum Unde vi intentare oportet; cum hoc intentanti non ejusmodi rerum dominium seu proprietatem, sed solennitè eas in Ecclesiarum bonis fuisse ab eaque possessas, arque sine justa causa vel debita solennitate alienatas fuisse, probatum sit necesse, *arg. c. §. 1. Si quis cit.*

Adversari huic doctrinæ videntur potest; quòd Recuperandæ Possessorio agenti non solius possessionis rerum, pro quibus agit, sed etiam spoliationis sive dejectionis à possessione probatio incumbat, per textum *c. Consultationis 10. ibi Possessionem & dejectionem, de Offic. deleg. Glossam ibi, V. Possessionem & dejectionem Lib. 2. tit. 13. n. 7. & 8.* Sed re vera non adversatur; quia eò ipsò; quòd

res ab Ecclesiâ possessa sine iusta causa aut Juris solemnitatibus fuerit alienata, Ecclesiâ sine suo factò & culpa ejus possessione dejecta, & is, in quem res ejusmodi alienatione translata est, ejus spoliator censetur; ut Recuperandæ Possessionis valeat conveniri, Beroius in c. *Episcopi cit. n. 4. §. Et ideo* & Redoanus de *Reb. Ecclef. alien. q. 22. §. Sed deinde n. 8.*

137. Neque tertio, ut aliqui volunt, res malè alienatas repetentibus obstat præscriptio. Quod nemo facile inficiatur, si emptor aut alius, in quem ejusmodi res ab Ecclesiâ translatae sunt, eas Ecclesiasticas, & non exigente aut suadente iustâ causâ, vel non observatis Juris solemnitatibus, distractas esse, scivit; cum enim à tali malâ fide detentæ sint, nullo unquam tempore præscribi ab eo potuerunt, c. *Vigilanti 5. c. fin. de Præscript. §. c. Possessor 2. de R. I. in 6.* ac proinde illas repetere volentibus opposita præscriptio non obstat.

138. Non melior esse conditio aliorum, ac proinde Præscriptionis exceptio cuiusque, etiam bonæ fidei possessori non prodesse videri potest. Primò, propter auctoritatem summorum Pontificum Gregorii X, in decreto Conciliari c. *Hoc consultiſſimò 2. in 6.* relatò, rerum Ecclesiasticarum malè factis alienationibus vires ita adimentis; ut nec jus aliquod tribuant, nec præscribendi etiam causam parent: & Pauli IV. exceptionem Præscriptionis earundem repetitioni opponi posse, absolutè negantis *Constitutione*, quæ incipit *Injunctum*, Idem Julij 1555. editâ. Secundò, propter paritatem rei Ecclesiasticæ cum pupillari: cujus præscriptio pro tota ea ætate sublata est, l. *Sicut 3. V. Que ergo, C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* Balbus de *Præscript. p. 6. pr. p. 1. n. 29.* Tertiq,

quòd præscriptio sit quædam alienatio; cum, sicut per donationis, venditionis &c. sic etiam per præscriptionis viam rerum dominium transferatur; ideòque prohibitus alienare præscriptionem pati nequeat, Bertachin. *Tract. de Episc. p. 4. n. 155.*

Sed esto; quòd, sicut pupillari ætate durante contra pupillum, sic etiam contra Ecclesiam toto tempore, quò prælati vel alius administrator malè alienans vivit, vel ab administratione remotus non est, præscriptio non incipiat, arg. *can. Post quingentos 9. §. Item, & can. Si sacerdotes, 16. q. 3.* & totò tempore Sedis vacantis, aut durantis excommunicationis, suspensionis vel captivitatis ipsius prælati, vel hostilitatis, non currat, *can. Prima actione, q. 3. cit. c. 1. c. Ex transmissa 10. c. Auditis 15. §. Quodsi, de Præscript.* quòd totò illò tempore Ecclesiâ careat legitimo defensore, qui res malè alienatas repetere possit, aut facile velit, c. 1. *§. c. fin. Ne sede vacante* &c. Panormit. in c. *Ex transmissa cit. n. 8.* & Molina *Tract. 2. de I. & I. disp. 78. n. 7.* Esto, inquam, hæc ita se habeant, res tamen Ecclesiarum malè alienatas à bonæ fidei possessoribus, v.g. ab emptore, præter justam causam etiam tractatum Capituli istiusque & superioris consensum adhibitum esse, falsò persuasò, vel ab alio rem sibi venditam in Ecclesiâ bonis aliquando fuisse, omnino ignorante, quadraginta annorum lapsu præscribi, Panormit. in c. *cit. 8. Covarruv. in Reg. Possessor p. §. 2. n. 3. Molinae disp. cit. n. 1. Lessii Lib. 2. de I. & I. cap. 6. n. 26. Barbosa Juris Ecclef. Lib. 3. cap. 28. n. 16.* aliorumque Interpp. & DD. communis sententia & ratio clara est; quia, sicut res immobiles contra privatos præsentis decem, contra abentes autem viginti annis, l. *Diutina 4. l. fin. ff. de Præ-*

de *Præscript. long. temp. l. Unica C. de Usucap. Transform. & pr. Instit. de Usucap.* licet etiam Ecclesiarum inferiorum res quadraginta annis à bonæ fidei possessoribus præscribi generaliter permittuntur Jure tam Imperiali, *Aurb. Quas abtiones, C. de SS. Eccles. & Novell. 131. cap. 6.* quam Ecclesiastico, *c. De quarta 4. c. Ad aures 6. & c. Illud 8. pr. de Præscript.* A qua utriusque Juris dispositione, etsi excipiat Ecclesia Romana, contra quam centenariâ minor præscriptio non currit, *Aurb. cit. in sine Novell. 9. c. Ad audientiam 13. c. Cum vobis 14. de Præscript. & c. 2. eadem Rubr. in 6.* ejusque privilegium quibusdam Monasteriis, imò Ordinibus Religioforum, præsertim Mendicantium Eugenii IV. Julii II. Pii IV. aliorumque Summorum Pontificum Indultis communicatum, *Barbosa in c. Cum vobis cit. n. 3. Donatus Prax. Regul. tom. 1. p. 2. Tract. 12 q. 10.*

140. & alii testentur: non tamen excipiuntur Ecclesiarum aut Monasteriorum quorumcumque res malè alienatæ, quò minus à bonæ fidei possessoribus præscribantur: præsertim postquam *alleg. Pauli IV. Constitutio* ab ejus successore Pio IV. ad Juris communis terminos revocata est *Constitutio*. quæ incipit *Provida, editâ 3. Id. Septemb. 1560.*

Neque obstat *c. Hòc consultißimò cit.* relatum decretum; quia exaudiri à DD. solet de eo, in quem res Ecclesiæ à Prælato translata est sine Juris solennitatibus; quòd has ad contractus valorem necessarias ignoraret: in cujusmodi ignorantia, cum sit Juris manifesti, fundatam bonam fidem ad præscriptionem etiam de Jure Canonico non sufficere, cum Panormit. *in c. De quarta cit. n. 12.* & Covarruv. *in Reg. cit. §. 9. n. 8. docet cit. Molina disp. 64. n. 4. & in c. Hòc consultißimò cit.* cum Glossa *V. Præ-*

scribendi, notant Francus in §. *Contractus* n. 4. & Barbosa n. 7. Verùm, quia tit. centenariæ vel quadragenariæ præscriptioni, quando titulum non exigit, bonam fidem ex Juris etiam manifesti ignorantiam ortam, non obstat, ex communi aliorum præsertim RR. sententia *Lib. 2. tit. 26. n. 27.* ostendi; *c. Hòc consultißimò cit.* aliter exponendum dicendumque est, ejus decretum procedere in casu specialis, quò Ecclesiarum Prælati & Rectores Ecclesias earumque bona immobilia seu jura laicis submitunt, eosque Ecclesiarum rerumque & jurium patronos, advocatos & defensores constituunt, & tanquam dominos ac superiores recognoscunt. Quod *c. cit.* imprimis Prælati sine Sedi Apostolicæ specialia licentia, ad rerum Ecclesiasticarum alienationem *Jure Covarruv. cit.* Antiquiori non requiritur, facere prohibiti, & contractus, super ejusmodi submissione sine ejusmodi licentia celebrati, cum adjectis juramentis legitimi declarati: deinde in his fundatæ præscriptioni vis sublata est; quantumvis aliter alienatæ res Ecclesiarum etiam immobilia & pretiosæ præscriptioni obnoxia hodièque sint: & demum in decreti eò relati transgressores Prælatos & clericos suspensionis, in laicos autem ex communicationis ipsò factò incurratæ poenæ sunt latæ. Cujus specialis dispositionis & poenarum decretarum ratio potestissima fuit; quòd ejusmodi submissione non solum alienatio, sed servitus quædam & Ecclesiæ multò periculiosior, quam illa sit; cum eam status & libertatis læ subversioni & laicorum oppressio obnoxiam reddat, ut *in c. cit.* tenent cum Glossa *V. Speciali*, Archidiacono n. 2. Franco §. *Contractus*, n. 4. notat *W. vianus pr. & insinuat Pirrhing ad hanc Rubr. n. 60.*

Multò minus quam textus arguitur

atio; cùm enim rerum Ecclesiæ immobilium alienatio non simpliciter, sed tantum sine certa Forma interdicta sit, ut hæcenus latè est explicatum, respectu ejusmodi rerum præscriptio sub ejusmodi Forma factæ ac proinde Canonice alienationis vim habet, per tradita à Baldo apud Redoanum de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 1. cap. 3. n. 13.

142. Neque res duntaxat malè alienatæ Ecclesiæ repetenti, sed ejus quoque fructus sunt restituendi, c. Si quis 6. V. Sed etiam. Aliter tamen à bonæ, aliter à malæ fidei possessore.

Ille enim ante litem contestatam extantes duntaxat: post litem autem contestatam universos, hoc est, cum extantibus etiam consumptos restituere tenetur, l. Cerrum 22. C. de R. V. age. re tamen potest adversus Prælatum, qui rem in ipsum illegitimè alienavit, ad recuperandum pretium: & si iste de propriis bonis solvendo non sit, id ab Ecclesia, saltem quatenus facta est locupletior, repetere potest; quod istam cum ipsius damno locupletari, naturalis æquitas non permittat, l. Nam hoc 14. ff. de Condict. indeb. Panorm. in c. Si quis cit. n. 13. Joan. Andr. in c. Ad audientiam 9. n. 3. Sylvester V. Alienatio n. 14. & Molina Traçt. 2. de I. & I. disp. 468. n. 16.

Ille verò sive malæ fidei possessor fructus omnes, etiam quos ante litem contestatam ad eum pervenisse probatur, Ecclesiæ restituere tenetur, l. Si fundum 17. C. de R. V. atque insuper meliorationes in re male alienata factas perdit, c. Non liceat, 12. q. 2. & l. Jubeamus 14. §. 1. C. de SS. Eccles. Panormit. in c. Si quis cit. n. 6. & in pœnam amittit pretium, quod Ecclesiæ alienatione læsæ applicatur, l. Jubeamus cit. §. 1. & Anib. Qui res C. de SS. Eccles. nili in contra-

ctu sibi prospexisset de evisione contra malè alienantem; hóc enim casu pro pretio ab ipso recuperando agere potest, l. Si fundum 17. C. de Evict. Panormit. & Sylvester l. cit. Redoanus cit. q. 2. §. Ad repetendum, n. 20. & Honorius ad hanc Rubr. n. 32.

ARTICULUS VIII.

De Prælatorum & Ecclesiarum suarum res malè alienantium Pœnis.

SUMMARIUM.

- 143. Istarum necessitas.
- 144. Pœna in malè alienantes Civili:
- 145. Ecclesiasticò antiquiori,
- 146. Et modernò Jure lata.
- 147. Ab iis excusat Consuetudo;
- 148. Defectus administrationis,
- 149. Alienationis Imperfectio,
- 150. Defectus Traditionis,
- 151. Ignorantia Facti,
- 152. Et ipsius etiam Juris.
- 153. Ab iisdem excusat culpa solùm Venialis.

UT Ecclesiarum & Monasteriorum indemnitati consulere, fati non erat, causas, ex quibus: & formam sive modum, quò ad rerum immobilium & pretiosarum ad illa pertinentium alienationem deveniri posset, definiri, & aliter factam irritari: nisi Prælatorum & cæterorum administratorum, alienationes, & quandoque dilapidationes attentantium, seu facilitas seu temeritas, propositis severissimæ coërcitionis remediis ac pœnis, & in dies magis competeretur.

I i 2

Et olim